

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010.

Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 30. jūnijā

Satversmes tiesas 1. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Irēna Kucina, tiesneši Jānis Neimanis un Jautrīte Briede, kolēģijas sēdē izskatījusi [..] (turpmāk – Pieteikuma iesniedzējs) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 98/2025),

konstatēja:

1. Pieteikuma iesniedzējs lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2006. gada 30. maija noteikumu Nr. 423 “Brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumi” 14. punktu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 91., 95. un 96. pantam un attiecībā uz Pieteikuma iesniedzēju par spēkā neesošu no [datums].

2. Apstrīdētā norma paredz, ka notiesātie valkā sezonai atbilstošu personisko apģērbu vai noteikta parauga apģērbu ar piestiprinātu vizītkarti. Vizītkartē norāda notiesātā vārdu, uzvārdu, dzimšanas gadu, kā arī vienības numuru. Atklātajos cietumos notiesātie valkā personisko apģērbu, ārpus cietuma – bez piestiprinātas vizītkartes.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;

- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktu Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību Satversmei. Pieteikumā ir apstrīdēta Ministru kabineta noteikumu normas satversmība. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 11. punktu persona pieteikumu Satversmes tiesā var iesniegt tikai Satversmē noteikto pamattiesību aizskāruma gadījumā.

Pieteikuma iesniedzējs izcieš sodu brīvības atņemšanas iestādē. Ar brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka [datums] lēmumu Pieteikuma iesniedzējam piemērots disciplinārsods – izteikts brīdinājums par brīvības atņemšanas iestādes iekšējās kārtības noteikumu pārkāpšanu. Proti, viņam pie apģērba nebija piestiprināta vizītkarte.

Pieteikuma iesniedzējs uzskata, ka ar apstrīdētajā normā noteikto pienākumu visiem redzamā veidā nēsāt vizītkarti, kura satur personas datus, viņš tiek pazemots citu personu priekšā, kā arī notiek nesamērīga iejaukšanās viņa privātajā dzīvē. Tādējādi esot aizskartas viņam Satversmes 95. un 96. pantā ietvertās tiesības uz cilvēka cieņu un privātās dzīves neaizskaramību. Tāpat apstrīdētajā normā noteiktais pienākums attiecoties tikai uz notiesātajām personām, bet ne apcietinātajām personām, tādējādi esot pārkāpts Satversmes 91. pantā ietvertais tiesiskās vienlīdzības princips.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu, ievērojot konstitucionālajai sūdzībai Satversmes tiesas likuma 18. un 19.² pantā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.² panta otro daļu persona ir tiesīga iesniegt konstitucionālo sūdzību vienīgi tad, ja viņa ir izmantojusi visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem vai ja personai šādu iespēju nav.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka konstitucionālā sūdzība galvenokārt ir subsidiārs pamattiesību aizsardzības mehānisms (*sk. Satversmes tiesas 2007. gada 26. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2006-38-03 8.1. punktu*). Gadījumā, kad pamattiesības tiek aizskartas ar tiesību normu piemērošanas aktu, personai jāizmanto vispārējie tiesību aizsardzības līdzekļi, kas paredz iespēju pārsūdzēt tiesību normu piemērošanas aktu, ar kura starpniecību tiesību norma ir aizskārusi personas pamattiesības. Satversmes tiesas likumā ietvertā subsidiaritātes principa mērķis ir panākt, lai tiesa, izskatot lietu pēc būtības, vispirms izmantotu tās rīcībā esošās tiesību normu interpretācijas un piemērošanas metodes Satversmei atbilstoša rezultāta sasniegšanai (*sk. Satversmes tiesas 2011. gada 19. oktobra sprieduma lietā Nr. 2010-71-01 14. punktu*).

Tiesību normu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām savas kompetences robežās vērtē ne tikai Satversmes tiesa, bet arī citas tiesas, tostarp arī administratīvā tiesa (*piemēram, Satversmes tiesas 2013. gada 18. decembra sprieduma lietā Nr. 2013-06-01 15.3. punkts*). Administratīvā tiesa, īstenojot savu kompetenci, noskaidro un izvērtē visus lietā nozīmīgos tiesību un faktu jautājumus. Tādējādi administratīvajā procesā tiek īstenota visaptveroša tiesas kontrole (*sk. Satversmes tiesas 2017. gada 22. decembra sprieduma lietā Nr. 2017-08-01 14.2. punktu*). Pārbaudot administratīvā akta vai faktiskās rīcības tiesiskumu un noskaidrojot privātpersonas publiski tiesiskos pienākumus vai tiesības, administratīvā tiesa šaubu gadījumā pārbauda arī to, vai iestādes piemērotā vai administratīvajā tiesas procesā piemērojamā tiesību norma atbilst augstāka juridiska spēka tiesību normām. Turklāt saskaņā ar Administratīvā procesa likuma 104. panta trešo daļu tiesa, ja tā atzīst, ka Ministru kabineta noteikumi neatbilst likumam, attiecīgo tiesību normu nepiemēro. Šādā gadījumā tiesa lēmumā vai spriedumā pamato savu viedokli par neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām (*sk. Satversmes tiesas 2019. gada 7. oktobra lēmuma par tiesvedības izbeigšanu lietā Nr. 2018-19-03 15.2. punktu*).

Saskaņā ar Latvijas Soduzpildes kodeksa 71. panta piekto daļu uzlikto sodu notiesātais var apstrīdēt Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšniekam Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Savukārt Ieslodzījuma vietu pārvaldes priekšnieka lēmumu var pārsūdzēt Administratīvā procesa likumā noteiktajā kārtībā. Administratīvās rajona tiesas spriedums, kas pieņemts par Latvijas Soduzpildes kodeksa 70. panta pirmās daļas 1. punktā minētā soda uzlikšanu notiesātajam, nav pārsūdzams.

No pieteikuma un tam pievienotajiem dokumentiem ir konstatējams, ka Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis Latvijas Sodlu izpildes kodeksa 71. panta piektajā daļā paredzētās tiesības apstrīdēt un pārsūdzēt brīvības atņemšanas iestādes priekšnieka [datums] lēmumu. Tādējādi Pieteikuma iesniedzējs nav izmantojis visas iespējas aizstāvēt savas tiesības ar vispārējiem tiesību aizsardzības līdzekļiem.

Līdz ar to pieteikums neatbilst Satversmes tiesas likuma 19.² panta otrajā daļā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 1. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc [..] pieteikuma (ieteikums Nr. 98/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Irēna Kucina